

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

31 AUG. 2010

Dato:
Kontor: Ministersekretariatet
Sagsbeh: Mille Sofie Brandrup
Johansen
Sagsnr.:
Dok.: MSJ40250

Til medlemmerne af Retsudvalget og Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Justitsminister Lars Barfoed har bedt mig invitere til møde om status for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen **tirsdag den 14. september 2010 kl. 8.30 i Justitsministeriet.**

Det bemærkes, at Justitsministeriet i overensstemmelse med ministeriets plan for afvikling af kirurgisk kastration af svin har indhentet oplysninger fra Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet v/ Aarhus Universitet, Landbrug & Fødevarer og Fødevestyrelsen om status for kommende forskningsprojekter og initiativer om alternativer til kirurgisk kastration af pattegrise, og en ny udtalelse om kastration fra Dyreværnsrådet (vedhæftet). Det er på denne baggrund, at Retsudvalget og Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri indkaldes til møde.

Med venlig hilsen

Mille Sofie Brandrup Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet

Fakultetssekretariatet

Susanne Elmholt

Koordinator for
myndighedsrådgivning

Dato: 18. juni 2010

Direkte tlf.: 8999 1858
E-mail:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk

Afs. CVR-nr.: 31119103

Side 1/14

Udtalelse vedrørende igangværende og kommende forskningsprojekter om kastration af pøttegrise

Justitsministeriet har i brev af 13. april 2010 anmodet det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (DJF), Aarhus Universitet, om en ny udtalelse om igangværende og kommende forskningsprojekter om kastration af pøttegrise.

Justitsministeriet ønsker særligt en opdateret oversigt over og status på igangværende og kommende forskningsprojekter om alternativer til kirurgisk kastration af pøttegrise. DJF afgav en lignende udtalelse den 27. november 2008. Den foreliggende redegørelse er en opdatering af den tidligere udtalelse.

Udtalelsen opdaterer igangværende og kommende aktiviteter i ved DJF, Videntcenter for Svineproduktion og DMRI og opsummerer nyligt publiceret viden fra ind- og udland. Den er imidlertid ikke fuldt dækkende for andre danske og udenlandske forskningsinstitutioner hvad angår igangværende og kommende forskningsaktiviteter.

Udtalelsen er udarbejdet af seniorforsker og temakoordinator for husdyr, Karin H. Jensen med bidrag fra forskningsprofessor Knud Erik Bach Knudsen og seniorforsker Mette Herskin, Institut for Husdyrbiologi og -sundhed, forskningsleder Bo Ekstrand, Institut for Fødevarekvalitet, forskningsleder John Hermansen, Institut for Jordbrugsproduktion og Miljø, samt forskningsprofessor Christian Bendixen og forskningsprofessor Henrik Callesen, Institut for Genetik og Bioteknologi. Herudover har vi modtaget bidrag fra Susanne Støier, Danish Meat Research Institute, og fra Videntcenter for Svineproduktion.

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt

Seniorforsker, koordinator for DJF's myndighedsrådgivning

Oversigt og status vedrørende igangværende og kommende forskningsprojekter om kastration af pøttegrise

1. Alternativer til kirurgisk kastration af pøttegrise

Alternativer til kirurgisk kastration af pøttegrise omfatter fodringsmæssige tiltag (afsnit 1.1), immunokastration (afsnit 1.2), kønssortering af sæd (afsnit 1.3) samt andre avlsmæssige tiltag (afsnit 1.4). Desuden er ændring i produktionsmetoder i form af lavere slagtealder for hangrise en mulighed, som overvejes i Danmark (afsnit 1.5). Opstaldningsforhold kan påvirke ornelugt, men er ikke tilstrækkelig belyst til at kunne opfattes som et alternativ til kastration indenfor en kort årrække. Det samme gælder for kombinationer af ovenstående tiltag. Flere af de potentielle alternativer til kirurgisk kastration vil desuden skulle kombineres med udstyr til identifikation af ornelugt på slagtegangen. Et sådant udstyr anvendes i dag i forbindelse med hangriseproduktion. Udstyret er imidlertid forældet og international konsensus mht. krav til dokumentation af ornelugt mangler. Aktiviteter på dette område omtales i pkt. 1.6.

1.1. Fodringsmæssige tiltag

Nyere undersøgelser viser, at der er lovende perspektiver i at anvende cikorie, lupin, andre kilder til let fermenterbare kulhydrater og/eller bioaktive stoffer i foderblandinger til ornegrise før slagtning for at reducere problemer med ornelugt og -smag fra skatol og androstenon i svinekød. Fodermidler med højt indhold af fermenterbare kulhydrater, så som fruktaner (cikorierod og jordskokker) og galaktaner (lupiner), påvirker forgæringen i tyktarmen, hvor skatol dannes af bakterier, og fodermidlerne kan herigennem reducere skatolindholdet. I et afsluttet studie var DJF imidlertid ikke i stand til at se, at stigende mængder fruktaner fra cikorie påvirkede mikrofloraens sammensætning, når den blev undersøgt med T-RFLP fingerprint metoden. Nye undersøgelser peger på, at fodermidlerne også reducerer det andet kendte ornelugtstof, androstenon, formentlig på grund af de bioaktive stoffers påvirkning af levermetabolismen. Supplerende undersøgelser har imidlertid vist, at tøringsstemperaturen og processen er meget afgørende for resultaterne.

Videncenter for svineproduktion har gennemført en afprøvning i en svinebesætning, hvor der anvendtes 15 pct. cikorie i foderet fra 2 uger før den første gris blev slagtet. Resultaterne er ikke publiceret, men vi har fået oplyst fra Videncenter for svineproduktion, at der ved fodring med cikorie skete en reduktion af skatolindhold og ornelugt i fedt og en reduktion i hangrisesmag i kød, sidstnævnte dog ikke til samme niveau som hos sogrise. Indholdet af androstenon, hangriseslugt i kød og hangrisesmag i fedt blev imidlertid ikke påvirket af fodring med cikorie.

De nuværende priser på cikorie betyder, at anvendelsen af cikorie i foderet ikke er rentabel sammenlignet med hangriseproduktion.

1.1.1. Igangværende aktiviteter

Danske projekter

Institut for Fødevarekvalitet, DJF, undersøger fortiden sammenhængen mellem fodring og leveromsætning af ornelugts-substanser i hangrise. I denne forbindelse er der pr. 1. april 2009 påbegyndt et Ph.d-studie med titlen: ”*Elimination of boar taint through fermentable fibre-rich feed – chicory, lupin*”. I projektet skal de fysiologiske mekanismer bag virkningen af cikorie og lupin på ornelugt undersøges, herunder effekten på levermetabolisme og androstenon. Projektet har indtil videre påvist kønsspecifik effekt af steroider på vigtige enzymer i skatolnedbrydningen. Resultater vedr. mulighederne for at reducere ornelugt gennem fodringen med fokus på aktive stoffer i cikorie forventes at foreligge i løbet af efteråret. Projektet gennemføres i samarbejde med forskere fra Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala.

Videncenter for Svineproduktion undersøger for tiden de produktionsmæssige forskelle mellem hangrise, galte og sogrise. I efteråret 2010 opstartes test af forskellige former for fermenterbare kulhydrater med det mål at belyse effekten af forskellige kulhydrater i foderet i varierende perioder inden slagting.

Udenlandske projekter

En schweizisk forskergruppe arbejder med en anden plante, Artemisia, og har fundet, at den har lignende specifikke stoffer som cikorie. Dog indeholder Artemisia en mindre mængde fiber (inulin), og planten er derfor muligvis ikke lige så velegnet en afgrøde til reduktion af ornelugt som cikorie. Forskergruppen har ikke publiceret resultater vedr. dette.

I Norge undersøges for tiden effekten på skatol hos hangrise af tildeling af inulin fra jordskokker (*Helianthus tuberosus*) i den sidste uge før slagting. De foreløbige data tyder på, at der ved fodring med blandinger indeholdende 0, 4, 8 og 12 % tørret jordskokker var en tydelig tendens til et faldende indhold af skatol i rygspæk med stigende iblanding.

Patenter

Danske forskere har indleveret den primære cikorie-patentansøgning indenfor området med titlen: ”*METHODOLOGIES FOR IMPROVING THE QUALITY OF MEAT, HEALTH STATUS OF ANIMALS AND IMPACT ON ENVIRONMENT (WO/2004/084644)*”. Via et Proof of Concept-project for Aarhus Universitet med titlen ”*Methodologies for improving the quality of meat, health status of animals and impact on environment*” arbejder DJF på at gøre patentet kommercielt salgbart. Svar fra den europæiske patentmyndighed afventes.

University of Guelph, Canada (Jim Squires) har indsendt en patentansøgning (WIPO 1, 2007) vedr. aktive stoffer mod ornelugt i cikorie. Vi har ikke kendskab til om patentet er godkendt, Hvis/når dette patent bliver godkendt, kan

det blive en forhindring for, at danske forskere kan kommercialisere deres viden.

1.1.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

De seneste års forskning viser, at bioaktive stoffer i planter både kan påvirke fordøjelsen, genekspressionen og proteinekspressionen, bl.a. i leveren. For i praksis at kunne identificere og sammensætte bioaktive foderstoffer til komplette foderblandinger, er der behov for forskning i, hvilke bioaktive komponenter i bl.a. cikorie og lupin, som er årsagen til effekten mht. fermenteringen i tarmkanalen og især effekten på levermetabolismen og genekspressionen. Vigtige og uafklarede spørgsmål er desuden i hvilken udstrækning specifikke planters produktionsforhold i marken, under lagring og ikke mindst under tørring påvirker deres bioaktivitet.

Danske ansøgninger

DJF har pr. 1. marts 2010 i samarbejde med to andre institutter ved Aarhus universitet søgt midler til projektet, " Elimination of boar taint and improved meat quality in entire male pigs through upregulation of detoxification mechanisms in the liver by bioactive components in special feed" ved Det Strategiske Forskningsråd. Udfaldet af ansøgningen kendes ikke.

1.2. Immunokastration

Immunokastration standser produktionen af hanlige kønshormoner vha. vaccination to gange under produktionsforløbet og reducerer derved forekomst af skatol og androstenon i kødet. Vaccinen fremstilles af Pfizer. Metoden er godkendt i Australien, New Zealand, Sydkorea, Sydamerika og på Phillipinerne, og brug af vaccinen i EU blev godkendt i foråret 2009.

Vaccinen har i de seneste år været undersøgt i flere EU-lande. En del af undersøgelserne har været gennemført på et meget lille dyremateriale, men samlet set bekræfter undersøgelserne, at vaccination reducerer skatol, androstenon og undertiden indol i plasma og fedt, reducerer testosteron indholdet i plasma og medfører en lav forekomst af ornelugt i sensoriske tests. Vandbindingsevne, pH, farve, intramuskulær fedtprocent og sanseoplevelse synes at svare i det væsentligste til kød fra kirurgisk kastrerede grise. Dog er der fundet reduceret indhold af mættede fedtsyrer og øget indhold af umættede fedtsyrer i immunokastrerede grise sammenlignet med kirurgisk kastrerede grise. Immunokastration forringer ikke produktionsresultaterne sammenlignet med kirurgisk kastration. Enkelte undersøgelser tyder derimod på, at det forhold, at grisene vokser op som hangrise indtil ca. 10 – 15 ugers alderen, kan medføre en øget fodereffektivitet, en øget tilvækst og en højere kødprocent end hos kirurgisk kastrerede grise.

Immunokastration indebærer, at grisene opfører sig som hangrise indtil ca. 1 uge efter 2. vaccination, der anbefales at ligge 4-6 uger før slagtning. Sammenlignet med kirurgisk kastrerede grise betyder dette øget adfærd rettet mod stifæller, øget aggression og øget opspring under en stor del af opvæksten. Indenfor en uge efter anden vaccination reduceres aktivitet, aggression og opspring til et niveau, der svarer til kirurgisk kastrerede grise, og er mindre end for hangrise. Forøgelsen i adfærd rettet mod stifæller, aggression og opspring under den første del af opvæksten må forventes at medføre en risiko for nedsat dyrevelfærd. Dette omtales dog ikke som et problem i undersøgelserne, hvilket kan hænge sammen med, at undersøgelserne bl.a. synes at være gennemført under forholdsvis gode pladsforhold sammenlignet med typiske danske produktionsforhold. Den samlede dyrevelfærdsmæssige konsekvens af immunokastration under dansk produktionsforhold kan således ikke vurderes endnu.

Såfremt immunokastrerede grise under danske forhold har væsentlig ringere dyrevelfærd end kirurgisk kastrerede grise og hungrise, kan det ikke udelukkes, at effekten af immunokastration på produktionsresultater, kødkvalitet og ornelugt er anderledes end beskrevet i litteraturen. Dette skyldes, at stresshormoner kan øve væsentlig indflydelse på stofskifteprocesser.

Vaccinen virker ikke blot på dyr, men også på mennesker og kan derfor være problematisk ud fra et arbejdsmiljømæssigt synspunkt.

Selvom immunokastration på flere områder synes at være et lovende alternativ til kirurgisk kastration, findes der individer, der af endnu uvisse årsager ikke responderer på vaccinen. En tysk undersøgelse viste, at 2-3 % af immunokastrerede grise var positive for ornelugt i en sensorisk test, skønt skatol og androstenon indholdet i fedt var under tærskelværdien. Det må derfor forventes, at der som for hangriseproduktion vil være behov for frasortering af grise med ornelugt på slagtelinjen (se afsnit 1.6).

1.2.1 Igangværende aktiviteter

Danske projekter

DJF er ikke bekendt med egentlige forskningsaktiviteter vedrørende immunokastration i Danmark.

Videncenter for Svineproduktion og Pfizer er i gang med en afprøvning af Improvac. I afprøvningen sammenlignes vaccinerede hangrise med sogrise og galte, og der fokuseres på grisenes foderudnyttelse, kødprocent og kødets spi-sekvalitet.

Udenlandske projekter

Vi er ikke fuldt ud orienteret om udenlandske projekter på dette felt. Det formodes, at vaccineproducenten, Pfizer, kører afprøvninger i en række lande i Europa og andre steder, men vi er ikke bekendt med hvor.

1.2.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

På grund af de tidligere omtalte, særlige produktionsforhold i Danmark er der behov for afprøvning under danske produktionsforhold. Dette foregår i øjeblikket i regi af Videncenter for Svineproduktion. Afprøvningen kan føre til behov for afklaring af specifikke spørgsmål, herunder et behov for belysning samspillet mellem hangrises socialadfærd og produktionsforholdene. Som nævnt må forøgelsen i adfærd rettet mod stifæller, aggression og opspring under den første del af opvæksten forventes at medføre en risiko for nedsat dyrevelfærd. De eksisterende danske staldsystemer er udviklet til opstaldning af de mindre aggressive sogrise og galte.

Desuden mangler der viden om sikkerheden for personalet i primærproduktionen, fødevarerisikoen, hvordan ikke-behandlede dyr findes og afsætningsmuligheder for kødet.

Danske ansøgninger

Videncenter for Svineproduktion har ansøgt FødevarerErhverv om midler til et projekt, der fokuserer på de arbejdsmiljømæssige forhold i forbindelse med brug af vaccinen. Resultatet af ansøgningen kendes ikke.

1.3. Kønsortering af sæd

Ved kønsortering af sæd er håbet at kunne frasortere hanceller og hovedsageligt producere sogrise. Dette vil reducere behovet for kirurgisk kastration væsentligt. Teknologien kendes fra andre dyrearter.

For svin er de nødvendige teknologier imidlertid endnu ikke anvendelige i praksis. Pga. grisens uterine anatomi kræves inseminering med et relativt stort antal sædceller eller alternativt dyb inseminering. Antallet af sædceller, der fås ved sortering af celler, er imidlertid lavt, og i kommerciel sammenhæng er det med de nuværende sorterings- og insemineringsmetoder ikke rentabelt at producere kønsorteret sæd. Der arbejdes med videreudvikling af sorteringsmetoderne, herunder metoder til opbevaring af sæden, så cellernes overlevelse øges. Desuden arbejdes med udvikling af insemineringsmetoder, der afsætter sæden dybere og kan håndteres i praksis.

1.3.1. Igangværende aktiviteter

Danske projekter

Vi er ikke bekendt med egentlige forskningsaktiviteter i Danmark vedrørende kønsortering af sæd fra svin.

Dansk Svineproduktion støtter et forskningsprojekt vedrørende kønsortering af sæd ved Ovasort Ltd., Wales. Sorteringsmetoden er endnu ikke tilfredsstillende, men som led i videreudviklingen forventes en indledende afprøvning i efteråret 2010.

Udenlandske projekter

Ved søgning på internettet synes flere bioteknologiske firmaer at være involveret i lignende forskning.

1.3.2 Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

Teknologien er forholdsvis ny, og anvendelsen til svin er kompliceret af den uterine anatomi og fysiologi samt den forholdsvis ringe overlevelsessevne af sædcellerne i de forskellige trin i sorteringsprocedurerne hos svin i forhold til andre dyrearter som f.eks. kvæg. Der er behov for yderligere forskning i teknologier til sortering af sæd og inseminering før princippet har relevans i praksis.

Danske ansøgninger

Vi er ikke bekendt med danske ansøgninger indenfor området.

1.4. Avlsmæssige/genetiske tiltag

Et andet alternativ til kastration er direkte genetisk selektion imod ornelugt i avlen af grise ved måling af hormonel eller enzymatisk aktivitet eller ved hjælp af DNA markører. Forudsætningen for det sidstnævnte er, at de gener, der er involveret i reguleringen af ornelugt, identificeres. De nyeste teknikker indenfor DNA sekventering og identifikation af genetisk variation muliggør studier af hidtil uset omfang og præcision. Ved at kombinere information om genaktivitet, præcise beskrivelser af den genetiske variation og målinger af fysiologiske markører for ornelugt, forventes det, at størstedelen af den underliggende genetiske variation for ornelugt kan identificeres inden for få år og dermed skabe et grundlag for en efterfølgende effektiv selektion imod ornelugt.

1.4.1. Igangværende aktiviteter

Danske og udenlandske projekter

DJF deltager i et EU-projekt (SABRE), hvori de genomiske regioner, der indeholder gener knyttet til ornelugt, identificeres. Dette foregår ved hjælp af genotypning af tusinder af DNA-markører over hele genomet i mere end 1000 ukastrerede orner, hvorefter man sammenholder genotyperne med dyrenes skatol- og androstenon-niveauer. Resultaterne fra dette projekt er meget lovende, og der er allerede identificeret mere end 10 genomiske områder, hvori der findes gener med betydelig effekt på niveauet af skatol/androstenon. Flere af disse områder ligger i regioner, hvori der ligger gener, der koder for et proteiner, der er involveret i enten nedbrydningen af skatol eller i biosyntesen af androstenon. Studierne har endvidere identificeret en række andre gener/proteiner, som udtrykkes forskelligt afhængig af niveauet af ornelugt. Projektet afsluttes i 2010.

Der er desuden gennemført et tilsvarende projekt i Norge, hvor interessen primært har været identifikation af gener med effekt på androstenon niveauet, og resultaterne herfra støtter og bekræfter identifikationen og positionen af de genomiske områder.

Resultaterne fra ovennævnte projekter publiceres i 2010, men delresultater vedrørende genekspressions profiler i lever og testis hos grise med ekstremt høje og lave androstenon niveauer samt associationen mellem SNP'er indenfor kandidat gener og komponenter associeret til ornelugt og reproduktion er allerede publiceret.

1.4.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

Uafhængige studier i en række forskellige lande har på nuværende tidspunkt identificeret en lang række genomiske regioner og kandidatgener, som påvirker niveauet af ornelugt. Det er derfor nu muligt at validere effekten af en direkte selektion for disse genmarkører i den danske avlspopulation med henblik på at begynde markørbaseret selektion for lavt niveau af ornelugt. Effektiviteten i selektionen vil givet kunne styrkes yderligere, hvis selve de effektgivende mutationer indenfor kandidatområderne identificeres. Forskning, der leder til dette, vurderes at kunne gennemføres indenfor for 1-2 år ved hjælp af ny DNA sekventeringsteknologi.

Danske ansøgninger

En ansøgning om støtte til et post-doc. projekt omkring forståelsen af den genetiske komponent i ornelugt er netop bevilliget til DJF af Forskningsrådet For Teknologi og Produktion i 2010. Vi forventer desuden, at de ovenfor beskrevne resultater vil give ophav til en ansøgning om midler til identifikation af de kausale mutationer ultimo 2010.

1.5. Produktion af hangrise

Sænkelse af slagtealderen for hangrise nedsætter risikoen for kønsmodning før slagtning og dermed for udvikling af ornelugt. Produktion af hangrise, kombineret med lavere slagtealder, kan derfor rumme et potentiale for at overflødigøre kastration. I forbindelse med produktion af hangrise er det imidlertid afgørende, at forbrugerne har sikkerhed mod ornelugt. For den lille produktion af hangrise i Danmark søges dette sikret ved måling af en af nogle af komponenterne i ornelugt på slagtegangen.

Produktion af hangrise kan desuden vise sig at stille nye krav til produktionsprincipper i form af ændring i valg af race, grupperingsstrategier og opstaldningsforhold, idet hangrise har et andet vækstpotentiale og en anden adfærd end galte og sgrise. Den nyere forskning på området har især været rettet mod økologisk svineproduktion og udføres under de for økologisk produktion gældende regler.

Et nylig afsluttet projekt, gennemført af DJF i samarbejde med Slagteriernes Forskningsinstitut, belyste muligheden for at basere nye økologiske svine-kødsprodukter på kød fra små ikke-kastrerede hangrise, slagtet før kønsmodenhed (ca. 40 kg levendevægt). Undersøgelsen inkluderede 12 genetisk uafhængige grise fra hver af genotyperne, LYxDuroc (almindelig i økologiske produktion) og Sortbroget Dansk Landrace (SB), hvilket er et meget lille antal grise i relation ornelugtsproblematikken. I ingen tilfælde var grænseværdien på 0.25 ppm dog overskredet. Undersøgelsen viste desuden, at de sortbrogede grise i gennemsnit havde et højere indhold af skatol end LYD grisene.

DJF undersøgte i et andet projekt slagtealderens betydning for dyrevelfærd og risiko for ornelugt i et sæsonbaseret frilandssystem, hvor der var kuldvis opdrætning og slagtning af hangrisene ved enten 40 kg eller 60 kg levendevægt. Undersøgelsen inkluderede tre forskellige afstamninger dog alle baseret på den gamle danske Sortbrogede Landrace, dvs. enten ren Sortbroget (SBxSB), Sortbroget krydset med Duroc (SBxD) eller Sortbroget-Duroc krydset med Duroc (SBDxD). Antallet af hangrise slagtet ved 40 kg var henholdsvis 6, 9 og 4. Hos hver genotype fandtes en enkelt med for høje skatolværdier (> 0,25 ppm). Antallet af hangrise slagtet ved 60 kg var henholdsvis 8, 11 og 5 for SBxSB, SBxD og SBDxD. Her var der for høje skatolværdier for 4 af SBxSB-genotypen, mens kun 1 hos hver af de to øvrige genotyper havde forhøjede skatolværdier.

Sammenfattende må det vurderes, at selv ved så tidlig en slagtealder som 40 kg er der risiko for forekomst af ornelugt, og at risikoen tilsyneladende er større ved anvendelse af Sortbroget Dansk Landrace især ved højere slagtealder end 40 kg end ved LYD. Det skyldes sandsynligvis en kombination af genetisk disposition og en langsommere væksthastighed hos Sortbroget Dansk Landrace.

1.5.1. Igangværende aktiviteter

Danske projekter

I en igangværende undersøgelse ved DJF belyses velfærdsproblemer (bl.a. aggressioner) ved kønsvis opstaldning af hangrise i et økologisk indendørs staldsystem, hvor svinene har fri adgang til et attraktivt grovfoder. I denne undersøgelse slagtes svinene ved normal slagtevægt på ca. 100 kg. Projektet afsluttes i 2010.

Udenlandske projekter

Vi er ikke fuldt ud bekendt med udenlandske undersøgelser på dette område.

1.5.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

Ved produktion af hangrise, slagtet ved normal dansk slagtevægt (ca. 100-105 kg levendevægt), er der måske risiko for levering af drægtige sogrise til slagteriet, hvis so- og hangrise blandes i produktionen, mens risikoen øges væsentlig ved produktion af tunge slagtesvin (115 kg eller mere), som typisk produceres i bl.a. Tyskland og Frankrig. Dette kan undgås ved kønsvis opstaldning. Det er imidlertid velkendt, at kønsvis opstaldning af hangrise kan resultere i øgede aggressioner mellem hangrisene, sammenlignet med galtgrise, og dermed forringet dyrevelfærd. Der er behov for yderligere viden om adfærden hos store hangrise i flok, dels i primærproduktionen og dels under transporten til slagteriet, med henblik på identifikation af aggressions-reducerende tiltag.

Det er veldokumenteret, at genotype, miljø og fodring hver især har stor betydning for udvikling af ornelugt hos hangrise. Samspillet mellem disse faktorer er imidlertid kun belyst i et vist omfang. Der er behov for videnskabelige aktiviteter med fokus på vekselvirkninger mellem genotype (f.eks. racekombination), miljø (f.eks. gruppesammensætning, gruppestørrelse, ude/inde produktion) og fodring på udvikling af ornelugt. I denne sammenhæng kunne det være særligt interessant at inddrage alternative svineracer.

Sikkerhed mod ornelugt er afgørende for, at kød fra hangrise slår igennem hos forbrugerne. Uagtet hvor godt det lykkes at reducere risikoen for udvikling af ornelugt, vil der altid være en risiko for udvikling af ornelugt hos enkelte dyr. Der er derfor behov for videreudvikling af metoder til at detektere kød med ornelugt/afvigende lugt og smag på slagteriet.

Danske ansøgninger

Udviklingscenter for Husdyr på Friland (der er et samarbejde mellem Friland og Dyrenes beskyttelse) har i samarbejde med DJF ansøgt Innovationsloven og Svineafgiftsfonden om et projekt 'Sikker produktion af økologiske hangrise'. I projektet undersøges risikofaktorer i forhold til udvikling af ornelugt hos de nuværende leverandører til Friland, og betydningen af ændrede staldindretning søges klarlagt.

1.6. Detektion af ornelugt

Som tidligere nævnt vil flere af de potentielle alternativer til kirurgisk kastration skulle kombineres med metoder til identifikation af ornelugt på slagtegangen. Der findes ikke internationalt accepterede metoder til dette. En komplikation er, at det ikke er entydigt, hvad der opfattes som ornelugt af forbrugerne.

I Holland og Tyskland anvendes "human nose metoden" til sortering af slagtekroppe fra ukastrede hangrise. I Danmark kvalitetskontrolleres og sorteres med skatolmetoden på Danish Crowns slagteri i Ringsted ved slagting af hangrise. Teknologisk set er metoden dog ikke tidssvarende.

Der er behov for udvikling af en on-line metode, der er internationalt accepteret til frasortering af lugtende hangrise.

1.6.1. Igangværende aktiviteter

Danske projekter

DMRI (Danish Meat Research Institute / Teknologisk Institut) har – med støtte fra Svineafgiftsfonden - igangsat en række aktiviteter, omfattende optimering af referenceanalyser for hangriselugt (Sensorisk analyse; Kemisk analyse for skatol, androstenon og indol), sorteringsmetode (Kritisk review af potentielle metoder; Indledende test af udvalgte metoder) samt anvendelse af kød fra frasorterede slagtekroppe. Et af målene med aktiviteterne er at forberede sig til et internationalt / EU samarbejde om udvikling af sorteringsmetode.

Udenlandske aktiviteter

The European Commission, Health and Consumers Directorate General, afholdt 2. Juni 2010 en technical workshop on pig welfare – castration of piglets. DMRI bidrog med indlæg om de danske erfaringer med hangriseproduktion.

DMRI og VSP indgår i EAAP Working Group, Male Pig Production.

DMRI er oplægsholder ved EAAP 2010, 61st Annual Meeting of the European Association for Animal Production. Titlen på indlægget er "Ban of Castration? Product Quality Matters".

1.6.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

Der er behov for udvikling af fælles internationale krav til måling af ornelugt og en fælles accepteret sorteringsmetode samt at opnå markedsaccept af denne. Desuden skal der findes alternative anvendelser for den andel af slagtekroppene, der har et så højt indhold af ornelugt, at de ikke kan afsættes som fersk kød.

Danske ansøgninger

Et konsortium af Wageningen University, VION Food Group, Bonn University, DMRI, Videncenter for Svineproduktion m.fl. indsendte i maj 2009 en ansøgning til EU programmet "Research for SME associations (FP7-SME-2008-2)". Projektets titel var "Development, optimizing and implementing cost effective supply chain wide measure that enable producing and marketing entire male pigs in the EU", og acronymet for projektet var "STOP-CAS". Planen var et 3-årigt projekt, hvor et af målene var at fastlægge kravene til en fælles-europæisk metode i regi af EU. Ansøgningen nød ikke fremme.

2. Bedøvelse og smertelindring i forbindelse med kastration af pattegrise.

Kastration af smågrise uden bedøvelse er smertefuldt. Man ved ikke, hvor længe smerten varer efter selve kastrationen, men adfærdændringer tyder på, at der kan være smerter af flere dages varighed. Lokalbedøvelse er den mest anvendte eksperimentelle bedøvelsesform til kastration af svin. Denne kan - selvom den i sig selv kan have uønskede effekter - reducere smertepåvirkningen forbundet med kastration af smågrise. Virkningen er dog kortvarig og ikke fuldstændig, hvorfor efterfølgende smertelindring kan være aktuell.

Data for betydning af smertelindring er stadig mangelfulde, selvom der for nylig er offentliggjort data (dog ikke udsat for videnskabelig granskning), der viser, at administration af Metacam (0.4 mg/kg, 10 min før kastration) betyder, at grisene bedre opretholder deres plads i patteordenen og tilbringer mere tid med diegivning i de første timer efter indgrebet, sammenlignet med grise kastreret uden bedøvelse. Der er i dag ikke dokumentation for en lindrings/bedøvelsesform som fuldstændig kan lindre smerter og ubehag forbundet med operativ kastration af smågrise.

Flere smertestillende lægemidler er i 2010 blevet godkendt til anvendelse ved kastration. I en besætning er der i regi af Videncenter for Svineproduktion blevet gennemført en undersøgelse af, om smertebehandlingen har bivirkninger i form af øget blødningstendens, øget dødelighed eller reduceret tilvækst. VSP oplyser, at det kunne konstateres, at behandlingen havde negativ effekt. VSP har taget kontakt med Professor Christain Friis, KU-Life, med henblik på at afklare om andre typer af lægemidler med stærkere smertelindrende effekt kan anvendes. Da denne type lægemidler hidtil ikke har måttet bruges af andre end dyrlæger og ikke er godkendt til svin, skal det afklares om der er mulighed for dette i fremtiden. I så fald vil VSP igangsætte undersøgelse af, hvordan behandlingen skal udføres, og hvilken effekt den har på grisene.

Danmark var blandt pionererne indenfor forskning i CO₂-bedøvelse af grise, men i de senere år er forskning heri primært foregået i Holland. Det anbefales i dag at benytte en blanding af O₂ og CO₂ (30/70 %) til bedøvelse af smågrise i forbindelse med kastration. Erfaringerne viser at bevidstløshed indtræffer hurtigt (efter ca. 1/2 minut), en periode, der sandsynligvis er stressende og aversiv for grisen. Bedøvelsen varer kun ganske kort, men længe nok til at gennemføre kastrationen, og grisen er hurtigt på benene igen (ca. 1 minut). CO₂ forhindrer således smerteopfattelsen under selve indgrebet, men ikke i timerne/dagene derefter. Under praktiske forhold er teknikken ikke simpel, idet intervallet mellem varigheden af det nødvendige ophold i gassen og tidspunktet hvor grisene vil dø som følge af gassen kun er ganske kort.

For nyligt er der pågået en del videnskabelig debat omkring konsekvenser ved bedøvelse med CO₂. Heri diskuteres bl.a. hvorvidt inhalation af CO₂ kan være skadeligt for dyrene – og måske have langtidsvirkninger. Dette er dog ikke undersøgt.

2.1. Oversigt over og status på igangværende aktiviteter

Danske projekter

Vi har ikke kendskab til egentlige forskningsprojekter på dette område, som er specifikt rettet mod problemstillinger omkring kastration.

DJF har dog netop afsluttet dataindsamling i et forskningsprojekt omkring smerter hos grise og halekupering, et indgreb der ofte finder sted, når grisene har samme alder som ved kastration. Projektet inkluderer meget detaljerede studier af grisenes adfærd i 6 t efter proceduren under strengt standardiserede betingelser med hensyn til forhold som injektionsprocedurer og håndtering af grisene. Herved genereres helt ny viden om adfærdsmæssige tegn på belastning og smerte – og muliggøres skelnen herimellem – hos pattegrise. Denne viden kan ikke direkte overføres til kastration, men kan benyttes som et værdifuldt grundlag for kommende studier af relationer mellem kastration og smerter hos grise. I projektet indgår ligeledes udvikling af metodik til måling af smertefølsomhed hos grise på dyrenes hale og hale-region ved hjælp af såkaldt von Frey teknologi – en metodik der hidtil kun har været anvendt på mennesker og traditionelle forsøgsdyr. Denne viden vil ligeledes kunne danne grundlag for studier af kastrationsbetingede ændringer i smertefølsomhed.

Udenlandske projekter

Ved Landbrugsuniversitetet i Wageningen, Holland, er for nylig afsluttet et projekt omhandlende smerter forbundet med halekupering – blandt andet søgt dokumenteret ved brug af termografi. Resultaterne herfra er dog endnu ikke offentliggjort.

Ovennævnte udstyr demonstreredes igen i år – i forbedret version, herunder med mulighed for samtidig administration af smertelindring - ved Agromek i Danmark (MS Schippers).

2.2. Forskningsbehov, ansøgningsaktivitet og status for ansøgte forskningsprojekter

Forskningsbehov

Området er stadig mangelfuldt belyst, og det tyder på at forskningsindsatsen er gået i stå. Hvis lovgivere skal være i stand til at træffe vidensbaserede beslutninger om ændringer af den nuværende lovgivning og praksis, sådan at der er sikkerhed for at dyrenes velfærd øges, er der behov for forskning, der afklarer forhold så som:

- kvantificering af hvor længe efter selve indgrebet, at grise har smerter, som er så kraftige, at de er behandlingskrævende? Hertil kræves serier af forsøg, hvori det indledningsvis fastlægges, hvilke adfærdsmæssige og fysiologiske potentielle smerteindikatorer, der faktisk udtrykker smerte efter kastration hos grise i den alder.

- fordele/ulemper/dosering (mængde, frekvens)/indgiftsform (f.eks. sprøjtестørrelse, kanyletype, vehikel, tilsætning af epinefrin)/indgivningstidspunkt (før/efter kastration, hvor længe før)/succesrate (hvor mange grise det gavner)/indvirkning af forskellige præparater til lindring af både den akutte smerte (f.eks. lokalbedøvelse) og mere længerevarende smerter (f.ex. NSAID) på en eventuel efterfølgende hyperalgesi. Omfatter en hel række eksperimentelle sammenligninger.
- interaktion mellem forskellige, potentielt smertefulde indgreb på pattegrise, der typisk foretages i dansk svineproduktion – hvornår skal man kastrere og halekupere, øretatovere, tandslibe osv. Kan indgrebene med fordel foretages samtidig?
- afprøvning af nye, lovende procedurer i praksis, så lovgivning ikke baseres alene på resultater fra intensive forsøg

Danske ansøgninger

Forskere ved DJF har ansøgt midler til et projekt, der inkluderer studie af "Smågrises smertefølsomhed i scrotalregionen og ændringer heri som følge af kastration" og "om sådanne ændringer afhænger af en forudgående halekupering". Der er ikke fundet midler til denne aktivitet.

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Udtalelse om kastration af pattegrise

Med henvisning til Justitsministeriets brev af 13. april 2010, sagsnr. 2008-5440-0017, skal Landbrug & Fødevarer hermed redegøre for den seneste udvikling med hensyn til aktiviteter, der kan bidrage til alternativer til kirurgisk kastration af pattegrise. Udtalelsen tager først og fremmest udgangspunkt i en opfølgning på udtalelse fra Dansk Svineproduktion af 27. november 2008 om praksis ved kastration af pattegrise.

Der har været og bliver fortsat arbejdet af flere spor således, at alle muligheder afdækkes og de rette løsninger findes på både kort og langt sigt. Der er nu iværksat smertelindring i forbindelse med kastration, hvilket er hovedelementet i forhold til den kortsigtede løsning. Der er her fortsat fokus på, om der kan findes nye smertestillende midler, som måtte have endnu bedre effekt end de nuværende. Med hensyn til den langsigtede løsning er der en lang række aktiviteter i gang. De beskrevne igangværende aktiviteter er på de fleste områder danske projekter, men især omkring sorteringsmetoder for ornelugt i kød har der også været internationale aktiviteter. Da de langsigtede løsninger skal findes internationalt og være bredt accepteret på vores udenlandske markeder, så har der været en betydelig indsats i forhold til at få Kommissionen aktiveret i arbejdet hermed.

Smertebehandling i forbindelse med kastration

Flere smertestillende lægemidler er i 2010 blevet godkendt til anvendelse ved kastration. Videncenter for svineproduktion har i en besætning gennemført en undersøgelse af, om smertebehandlingen har bivirkninger i form af øget blødningstendens, øget dødelighed eller reduceret tilvækst. Det kunne ikke konstateres, at behandlingen havde negativ effekt.

Der er endvidere taget kontakt med professor Christian Friis, KU-Life, med henblik på at afklare, om andre typer af lægemidler med stærkere smertelindrende effekt kan anvendes. Da denne type lægemidler hidtil ikke har måttet bruges af andre end dyrlæger og ikke er godkendt til svin, skal det afklares, om der er mulighed for dette i fremtiden. I så fald vil der blive igangsat undersøgelser af, hvordan behandlingen skal udføres og hvilken effekt den har på grisene.

Lokalbedøvelse

Videncenter for Svineproduktion har lavet en grundig gennemgang af al videnskabelig litteratur vedrørende de dyrevelfærdsmæssige konsekvenser af lokalbedøvelse af pattegrise ved kastration. På baggrund af den videnskabelige litteratur må det konkluderes, at der er tvivl om den samlede velfærdsmæssige fordel ved lokalbedøvelse, hvilket er i overensstemmelse med Dyreværnsrådets udtalelse og med konklusionen fra EU-projektet PIGCAS. Tvivlen skyldes blandt andet, at injektionen af lokalbedøvelsen i testiklerne er smertefuld. VSP har undersøgt størrelsen af pattegrises testikler og sammenlignet den med det volumen lægemiddel, der indsprøjtes i testiklerne (jf. de angivne do-

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem Landbrugsrådet, Danske Slagterier, Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug med Dansk Landbrugs Medier og Dansk Landbrugsrådgivning, samt væsentlige dele af Mejeriforeningens aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

ser i den videnskabelige litteratur). Resultaterne viser, at lægemidlets volumen oftest er lige så stort som testiklen og i mange tilfælde flere gange større end testiklen. Injektionen af lægemidlet vil derfor medføre en kraftig spænding i testiklerne og sandsynligvis, at testikleme i nogle tilfælde springer.

Fuld bedøvelse med CO₂

Allerede inden den seneste redegørelse i 2008 har Videncenter for Svineproduktion været i Holland for her at vurdere fremdriften i forsøgene med og anvendelsen af fuld bedøvelse med CO₂. Indtrykkene fra besøget samt videooptagelser fra de praktiske forsøg indikerer, at der er en stor dyrevelfærdsmæssig udfordring ved opvågningen fra CO₂-bedøvelsen, som gør, at metoden fortsat ikke synes attraktiv jf. Dyreværnsrådets udtalelse. Videncenter for Svineproduktion følger fortsat udviklingen i Holland men har ikke selv initieret aktiviteter.

Immuno-kastrering

Pfizer og Videncenter for Svineproduktion er i gang med en afprøvning af en vaccine (Improvac) mod hangriselugt (også kaldet immunokastration). I afprøvningen sammenlignes vaccinerede hangrise med sogrise og galte. Der fokuseres på grisenes foderudnyttelse og kødprocent samt på skatolindhold i Improvac vaccinerede hangrise, en del af galtene og sogrisene. Endelig vurderes kødets spisekvalitet i en delpopulation af de slagtede grise. Afprøvningen er gennemført i to besætninger og databehandling er igangsat.

Da vaccinen også virker på mennesker, er der endvidere fokus på de arbejdsmiljømæssige forhold i forbindelse med brug af vaccinen.

Ud over den afklaring, som skal sikres med den igangværende tekniske udvikling og afprøvning, er der i forhold til anvendelsen af immunokastration en stor barriere omkring markedsmæssig accept både i EU og i tredjelande, som pt. gør, at metoden ikke umiddelbart vinder indpas i dansk svineproduktion. De markedsmæssige forhold omkring immunokastration følges fortsat nøje af Landbrug & Fødevarer.

Kønssortering af ornesæd

Videncenter for Svineproduktion støtter et igangværende projekt hos firmaet Ovasort Ltd., hvor der arbejdes på udvikling af en immunologisk metode til at sortere sæden i hhv. "hun-" og "hansædceller".

Princippet bygger på, at der på sædcellemes overflade findes kønsspecifikke proteinstrukturer. Der er isoleret og identificeret en række sådanne proteiner i projektet, og der er produceret antistoffer mod flere af dem. Den oprindelige ide i en separationsmetode var at kombinere disse antistoffer med et "dræber" molekyle, som eliminerer hansædcellerne. Uheldigvis er alle de fundne proteiner bundet på huncellerne, hvilket betyder, at en metode udviklet efter det oprindelige princip vil eliminere de ønskede hunceller og medføre flere hangrise i kullet. Det vil derfor være nødvendigt at udvikle en metode til først at binde antistoffer til overfladeproteiner, derefter adskille bundne og ikkebundne celler, og så derefter få frigjort antistofferne igen fra hunsædcellerne. En metode der skønnes at være langt mere besværlig, omkostningskrævende og muligvis skadelig for sædcellemes befrugtningsdygtighed end oprindeligt antaget.

Projektet er nu så langt, at det vil være muligt at påbegynde arbejdet med at tilføje antistoffer til sædceller. I første omgang på laboratorieplan, så en eventuel skadelig effekt på sædcellernes befrugtningsevne kan vurderes. Derefter vil der blive foretaget insemineringer af en række søer for at belyse sædcellerernes befrugtningsevne og evt. kønsfordeling i de fødte kuld. Det forventes i første omgang at medføre flere hangrise end sogrise, men det er nødvendigt at dokumentere en effekt på kønsraten, inden en avanceret metodeudvikling påbegyndes. De første insemineringer vil blive foretaget i efteråret 2010. I øjeblikket afventes en ansøgning til myndighedene om at få tilladelse til at importere antistofferne fra UK

Fodring med cikorie

Fodring med cikorie har været undersøgt som en af løsningsmulighederne for at begrænse risikoen for hangriselugt. Cikorie påvirker fermenteringen i tyktarmen og kan derfor have en effekt på skatolindholdet i slagtekroppen. Cikorie forventes ikke at have effekt på dannelsen af androstenon (det andet stof der er ansvarlig for hangriselugt), da dette er et kønshormon.

Der er gennemført en afprøvning i en svinebesætning, hvor der anvendes 15 pct. cikorie i foderet fra 2 uger før den første gris slagtes. Analyser fra hangrisene fodret med cikorie blev sammenlignet med kontrolhangrise. Resultaterne viser, at fodring med cikorie medførte en reduktion i skatol og i hangriselugt i fedt. Der var ikke forskel i indhold af androstenon, hangriselugt i kød og hangrisemag i fedt. Hangrisemagen i kød blev samlet set reduceret i forhold til kontrolhangrisene men ikke til samme niveau som hos sogrisene.

Med de nuværende priser på cikorie svarer anvendelse af midlet i svinefoderet til en ekstra foderomkostning pr. gris på 40-50 kr. Dette er væsentligt mere end den produktionsmæssige fordel ved at producere hangrise i stedet for galtgrise. Der er en undersøgelse i gang til belysning af de produktionsmæssige forskelle mellem hangrise, galte og sogrise. I efteråret 2010 opstartes test af forskellige former for fermenterbare kulhydrater med det mål at belyse effekten af forskellige kulhydrater i foderet i varierende perioder inden slagtning.

Fodring med cikorie er således ikke i sig selv en løsning som et alternativ til kirurgisk kastration, men resultaterne af de fodringsmæssige afprøvninger kan være medvirkende i forhold til strategier for management, hvilket er relevant, hvis der findes en sorteringsmetode for hangrise.

Avl/genetik

Videncenter for Svineproduktion startede allerede i 2005 et samarbejde med Roslin Institute i Edinburgh og derefter med SABRE-projektet (EU integrated project, Cutting Edge Genomics for Sustainable Animal Breeding) om avl og omelugt. Formålet var at finde gener, som styrer skatol- og androstenon-niveauer i slagtede orner. De første resultater er nu præsenteret – efter en proces med indsamling af vævsprøver i danske Landracebesætninger. Der blev udført skatolmålinger og androstenon-analyse af 500 helsøskendepar, det vil sige 1.000 orner, og der blev foretaget DNA-analyse ved Roslin Institute. Projektet sammenkædedes derefter med EU-projektet SABRE.

Der er fundet et genområde, som forklarer 5 pct. af variationen i skatol. Arveligheden for skatol var 0,35, og for androstenon var arveligheden 0,56. Der var en relativ høj genetisk korrelation mellem skatol og androstenon på 0,4.

Videncenter for Svineproduktion og Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (DJF), Foulum har i yderligere et projekt inden for SABRE indsamlet vævsprøver fra lever, og fedtprøver fra ca. 1.100 dyr på

tværs af alle tre danske racer. DJF arbejder fremover på at identificere kandidatgener for de øvrige områder samt for at identificere gener, således at information om ornelugt kan inddrages i selektion i forbindelse med genomisk selektion. SABRE-projektet er endnu ikke helt afsluttet, og alle resultater er ikke publicerede.

Da den hidtidige forskning alene forklarer 5 pct. af variationen i skatol er der ikke en kortsigtet løsning i avlsarbejdet, men resultaterne peger på, at det på meget lang sigt vil være muligt at benytte sig af genetik for at mindske niveauet af skatol og androstenon. Der er flere genetiske og genomiske projekter i gang inden for ornelugt i Europa.

Kvalitetssikring af hangrisekød

Det er en helt afgørende forudsætning for at undlade kastration, at der findes en velegnet og internationalt accepteret metode til frasortering af lugtende hangrise. I dansk svineproduktion blev der taget initiativ hertil allerede i slutningen af 1980'erne med det såkaldte "hangriseprojekt". Et de facto forbud mod kød fra ikke kastrerede grise stoppede imidlertid udbredelsen heraf. I mindre omfang slagtes der fortsat hangrise, som kvalitetskontrolleres og sorteres med skatolmetoden på Danish Crowns slagteri i Ringsted. Teknologisk set er metoden imidlertid ikke tidssvarende, og der er behov for en opgradering/udvikling af ny on-line metode, førend det er muligt at udbrede en sådan metode igen. Det er helt afgørende, at en sådan metode udvikles i et internationalt samarbejde og at resultatet af en sådan udvikling accepteres af de internationale markeder.

DMRI (Danish Meat Research Institute/Teknologisk Institut) har intensiveret arbejdet omkring måling af/ sorteringsmetoder til hangriselugt. Arbejdet er baseret på en række forudsætninger:

- Fælles internationale krav til måling af hangriselugt, og en fælles accepteret sorteringsmetode.
- Markedsaccept af sorteringsmetoden
- Alternative anvendelser for den andel af slagtekroppene, der har et så højt indhold af hangriselugt, at de ikke kan afsættes som fersk kød.
- Reduceret frekvens af lugtende hangrise via ændringer i den primære produktion

DMRI har på den baggrund igangsat en række aktiviteter omfattende:

- Optimering af referenceanalyser for hangriselugt
- Sensorisk analyse
- Kemisk analyse for skatol, androstenon og indol
- Sorteringsmetode
- Kritisk review af potentielle metoder
- Indledende test af udvalgte metoder
- Anvendelse af kød fra frasorterede slagtekroppe

DMRI har en bred kontakthænde til internationale samarbejdspartnere således, at de internationale erfaringer opsamles af DMRI, ligesom DMRI bidrager til de europæiske aktiviteter på området. Det indledende arbejde skulle gerne føre til et internationalt/EU samarbejde om udvikling af sorteringsmetoder.

I mindre dele af den hollandske og tyske svineproduktion foregår der sortering af hangrisekød med human-nose metoden, hvor der med human arbejdskraft lugtes til ormekødet. Både de praktiske erfaringer og videnskaben omkring human-nose følges også tæt af DMRI. Det er vurderingen, at

denne metode ikke er realistisk i forhold til en bred internationalt accepteret metode, som vil skulle anvendes til mange hangrise.

Økologisk produktion

Dyrenes Beskyttelse har erklæret, at de har til hensigt pr. 1. januar 2011 at fjerne deres mærke " anbefalet af Dyrenes Beskyttelse" fra svinekød, hvis ikke kastration af økologiske hangrise ophører. Videncenter for Svineproduktion, Økologisk Landsforening, Friland Food med flere er pt. i gang med at afklare, om det er muligt at ophøre med kastration af økologiske smågrise pr. 1. januar 2011, samt hvorledes det kan sikres, at forbrugere af økologisk svinekød ikke får kød med afvigende smag og lugt. I dette afklaringsarbejde indgår vurderinger på flere af de metoder nævnt tidligere i notatet.

Europæiske aktiviteter

Da de langsigtede løsninger skal være internationale, har branchen en stor indsats i på især europæisk plan. Der er under de enkelte punkter fremhævet nogle af disse initiativer, men nogle få samlende aktiviteter nævnes nedenfor.

DMRI var associeret partner i et et-årigt EU-forprojekt "ALCASDE" om alternativer til kastration, herunder metoder til sortering af hangrisekød. Projektet blev afsluttet med en workshop i november 2009, hvor DMRI bidrog med indlæg om sortering og referenceanalyser for hangriselugt. Projektet er centralt i forhold til det videre arbejde på internationalt niveau.

Videncenter for Svineproduktion og DMRI deltager i den europæiske forskergruppe "EAAP Working Group Male Pgi Production", hvor der udveksles og diskuteres den seneste forskning og udvikling inden for kastration og produktion af hangrise. Senest blev der afholdt møde i Bristol den 18. – 19. marts 2010, hvor der blev drøftet samarbejde og koordinering omkring harmonisering og kvalitets sikring af analysemetoder, udvikling af teknologi til analyse af ornelugt og andre elementer med relevans for alternativer til kastration.

EU Kommissionen, DG Sanco, afholdt 2. juni 2010 et seminar om kastration af grise med deltagelse af ca. 100 inviterede forskere og repræsentanter fra myndigheder, landbrug, fødevarerindustri, detailhandel og dyreværnsorganisationer fra hele EU.

På seminaret var der præsentation af den allerede kendte viden omkring alternativer til kastration samt de hollandske og tyske initiativer på privat side. Fra dansk side præsenteredes DMRI's erfaringer omkring sorteringsmetoder og de udfordringer, der er, hvis sådanne skal være tidssvarende.

Konklusionen på seminaret var:

- at der skal findes en fælles EU løsning, så det indre marked består
- at der skal udarbejdes en Bruxelles deklARATION, hvor alle de berørte parter i fællesskab søger at finde en løsning, som der er opbakning til på europæisk niveau.
- at kommissionen nedsætter en "High-level gruppe" med henblik på at opnå konsensus omkring løsningen. "High-level gruppen" forventes at afslutte sit arbejde inden udgangen af 2010.

Landbrug & Fødevarer har været meget aktive i forhold til sikring af denne fremdrift i Kommissionen, og vil fortsat være det i det videre arbejde herunder forventes deltagelse i Kommissionens "High level gruppe".

Landbrug & Fødevarer finder således, at der er sket betydelige fremskridt på området i det forløbne år herunder med afklaring på enkelte områder. Samtidig skal der gøres opmærksom på, at der fortsat er meget store udfordringer i forhold til den langsigtede løsning, som kan sikre, at kirurgisk kastration kan undgås. I den sammenhæng er fokus på de internationale aktiviteter helt afgørende, da løsningen på problemstillingen skal findes internationalt og være internationalt accepteret.

Landbrug & Fødevarer vil fastholde et højt aktivitetsniveau men skal samtidig opfordre til, at regeringen aktivt påvirker den europæiske proces og i større omfang deltager i finansiering af udviklingsaktiviteter på området herunder ikke mindst medfinansiering af europæiske aktiviteter.

Med venlig hilsen

Per Olsen
Teamleder

Fødevarer sikkerhed og veterinære forhold

D 3339 4281

M 2724 5981

E pol@lf.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Departementet
fvm@fvm.dk

KONTOR FOR KEMISK
FØDEVARESIKKERHED,
DYREVELFÆRD OG
VETERINÆRE LÆGEMIDLER

J.nr.: 2010-20-261-00837/AMKI

07.06.2010

Deres ref. nr.:

Udtalelse vedrørende kastration af pattegrise

Justitsministeriet har ved brev af 13. april 2010 anmodet Fødevareministeriet om en udtalelse fra Fødevarestyrelsen om igangværende og kommende forskningsprojekter og initiativer med tilknytning til spørgsmålet om kastration af pattegrise.

I efteråret 2009 har Justitsministeriet fremlagt en plan for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen. Heraf fremgår det, at det er Justitsministeriets målsætning, at den rutinemæssige kirurgiske kastration i svineproduktionen skal være afviklet senest i 2014. Planen blev fremlagt som opfølgning på Dyreværnsrådets udtalelse af 1. juli 2008 om kastration af pattegrise og den dermed forbundne smertefølelse. I udtalelsen anføres det, at kirurgisk kastration af pattegrise er forbundet med smerte, uanset på hvilken måde indgrebet foretages, og at det fremtidige mål derfor bør være, at rutinemæssig kastration af pattegrise helt undgås.

Som et led i planen for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen indhenter Justitsministeriet én gang om året frem til 2014 oplysninger fra blandt andre Fødevarestyrelsen om status for igangværende og kommende forskningsprojekter og initiativer om alternativer til kirurgisk kastration af pattegrise.

Det fremgår af bekendtgørelse om halekupering og kastration af dyr¹ § 7, at kastration af pattegrise kan foretages uden forudgående bedøvelse af pattegrisen, hvis det sker så tidligt som muligt inden for dyrets 2.-7. levedøgn. Ifølge § 7, stk. 3, skal dyret gives længerevarende smertebehandling, hvis kastration foretages efter pattegrisens 7 første levedøgn.

I forbindelse med Fødevarestyrelsens velfærdskontrol i besætninger kontrolleres, at reglerne i dyreværnsloven² og forskrifter, der udfærdiges med hjemmel i dyreværnsloven, er overholdt, herunder reglerne i bekendtgørelse om halekupering og kastration af dyr. Da der ikke er krav om smertelindring i forbindelse med kastration af pattegrise indenfor dyrets 2.-7. levedøgn, hvor grisene normalt kasteres, fører Fødevarestyrelsen ikke nogen kontrol med, om der benyttes smertelindring ved kastration af dyr i denne aldersgruppe.

Hvis der indføres et krav om smertelindring ved kastration indenfor dyrets 2.-7. levedøgn, vil dette indgå i Fødevarestyrelsens velfærdskontrol. En sådan kontrol kunne i givet fald gennemføres blandt andet ved

¹ Bekendtgørelse nr. 324 af 6/5 2003 om halekupering og kastration af dyr, som ændret ved bekendtgørelse nr. 823 af 24. august 2005.

² Lovbekendtgørelse nr. 1343 af 4. december 2007 med senere ændringer.

hjælp af medicinoptegnelser, hvor man kan anskueliggøre forbruget i forhold til antallet af kastrerede grise fra besætningen.

Det kan oplyses, at der fra Dansk Svineproduktions egen side er indført krav om smertelindring i forbindelse med kastration fra juni 2009.

Der er pr. april 2010 godkendt tre præparater til postoperativ smertelindring af svin i forbindelse med mindre bløddelskirurgi, som f.eks. kastration. Det drejer sig om følgende præparater: Metacam (Meloxicam) 5 mg/ml, Melovem (Meloxicam) 5 mg/ml og Finadyne vet. (Flunixin meglumin) 50 mg/ml. Alle tre præparater er i form af injektionsvæske.

Det kan endvidere oplyses, baseret på udtræk fra medicindatabasen Vetstat, at brugen af immunokastration ikke har fundet stor udbredelse, da der siden godkendelsen af præparatet Improvac® i september 2009 indtil februar 2010 tilsyneladende ikke er sket nogen udskrivninger af præparatet hverken fra apoteker eller direkte fra dyrlæger.

Fødevarestyrelsen bedriver ingen decideret forskning på området.

Med venlig hilsen

Anne Mette Kiilerich
Dyrlæge
Direkte tlf. 33 95 64 04
E-mail amki@fvst.dk

JUSTITS MINISTERIET

Dyreværnsrådet

Justitsministeriet
Fuldmægtig Thomas Kloppenborg
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato: 17. juni 2010
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsbeh: Lisbeth Gro Nielsen
Dok.: LGN40263

Udtalelse om kastration af pattegrise

Ved brev af 13. april 2010 har Justitsministeriet anmodet Dyreværnsrådet om en ny udtalelse om kastration af pattegrise.

Justitsministeriet henviser i den forbindelse til Dyreværnsrådets udtalelse af 1. juli 2008 om kastration af pattegrise og den dermed forbundne smertefølelse, hvori rådet fastslog, at det fremtidige mål bør være, at kastration af pattegrise undgås. Rådet anbefalede endvidere, at der tages skridt til at indføre krav om smertebehandling for postoperative smerter ved kastration af pattegrise. Justitsministeriet henviser endvidere til rådets udtalelse af 8. september 2008, hvori Dyreværnsrådet har præciseret, at smertebehandlingen skal gives forudgående og således være effektueret inden kastrationen af pattegrisen.

Justitsministeriet gør i sin anmodning rådet opmærksom på den plan for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen, som ministeriet den 22. oktober 2009 sendte til Folketingets Retsudvalg og Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Det fremgår af planen, at det er ministeriets klare målsætning, at afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen skal være gennemført senest i 2014. Endvidere fremgår det af planen, at ministeriet vil indføre krav om smertelindring for postoperative smerter i forbindelse med kastration, når et middel – der opfylder Dyreværnsrådets anbefalinger – er godkendt.

Det fremgår af Justitsministeriets anmodning, at baggrunden for anmodningen om en ny udtalelse fra Dyreværnsrådet om kastration af pattegrise er, at midlet Metacam 5 mg/ml nu er blevet godkendt og registreret til smertelindring ved kastration af grise. Ministeriet har derfor overvejet, om midlet opfylder de anbefalinger, som Dyreværnsrådet fastlagde i ud-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

talelserne af 1. juli og 8. september 2008.

På den baggrund anmodes Dyreværnsrådet om at vurdere, om der på nuværende tidspunkt er grundlag for andre initiativer end dem, som Justitsministeriet har fremlagt i planen for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen. Endvidere anmodes rådet om at vurdere, om det er et problem, at det nu godkendte middel til behandling af postoperative smerter i forbindelse med kastration ifølge produktresuméet bør administreres 30 minutter før et kirurgisk indgreb for at opnå den bedst mulige smertelindrende effekt på postoperative smerter, og om der i øvrigt er noget til hinder for, at der nu indføres krav om smertelindring for postoperative smerter i forbindelse med kastration af pattegrise.

Dyreværnsrådet har behandlet sagen på to møder.

I den anledning skal Dyreværnsrådet udtale følgende:

Dyreværnsrådet kan tiltræde Justitsministeriets plan for afvikling af kirurgisk kastration i svineproduktionen. Det er efter rådets opfattelse positivt – og i overensstemmelse med rådets udtalelse af 1. juli 2008 – at ministeriet har tilkendegivet en klar målsætning om, at afvikling af kirurgisk kastration skal være gennemført senest i 2014. Rådet kan endvidere støtte op omkring, at ministeriet løbende vil følge udviklingen i forskningsprojekter med henblik på opfyldelsen af denne målsætning.

For så vidt angår indførelsen af et krav om smertelindring for postoperative smerter i forbindelse med kastration af pattegrise fremgår det af Justitsministeriets anmodning, at midlet Metacam 5 mg/ml er godkendt specifikt til lindring af postoperative smerter i forbindelse med mindre bløddelskirurgi såsom kastration, og at doseringen af midlet er nærmere angivet i det produktresumé, der er optaget som bilag til EU-Kommissionens afgørelse. Justitsministeriet lægger på den baggrund til grund, at midlet er et hensigtsmæssigt middel til behandling af postoperative smerter i forbindelse med kastration. Ministeriet har derimod ikke kunnet vurdere, om midlet opfylder Dyreværnsrådets krav om, at indgivelsen af det smertelindrende middel ikke må føre til, at grisene håndteres flere gange, end det i dag er tilfældet, når det af produktresuméet fremgår, at midlet bør administreres 30 minutter før et kirurgisk indgreb for at opnå den bedst mulige smertelindrende effekt på postoperative smerter.

Det udgør efter rådets opfattelse ikke et problem, at midlet Metacam 5 mg/ml bør administreres 30 minutter før et kirurgisk indgreb for at opnå den bedst mulige smertelindrende effekt på postoperative smerter. I dag håndteres pattegrise ofte flere gange i forbindelse med diverse managementprocedurer. Det er således muligt for den ansvarlige for besætningen at tilrettelægge procedurene således, at indgivelsen af det smertelindrende middel ikke fører til, at grisene håndteres flere gange, end det i dag er tilfældet.

Rådet kan således tiltræde, at der nu indføres krav om smertelindring for postoperative smerter i forbindelse med kastration af pattegrise i overensstemmelse med rådets udtalelser af 1. juli og 8. september 2008.

På rådets vegne

Lene Munksgaard
Formand